

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 93

číslo: 34

25. srpna 2013

Cena: 8 Kč

POMOHLI JSTE TOMU NEJMENŠÍMU

Naše obec Dobříň leží na břehu řeky Labe, poblíž města Roudnice nad Labem. Máme 550 obyvatel a 200 domů. I my jsme byli postiženi povodní 2013, která svým rozsahem byla o něco málo menší než v roce 2002.

Ve srovnání s ostatními obcemi a městy, kde si vodní živel opravdu vyzkoušel, co umí, jsme patřili mezi vesničky s menším postižením. Nepřesalo se o nás v novinách, filmové štáby vždy spěchaly tam, kde se „něco“ děje... A tak mimo základní pomoci od státu (děkujeme za ni velmi) to vypadalo, že v tom zůstaneme sami. Mezi těmi, kteří nám pomohli, byla i Náboženská obec Církve československé husitské v Novém Boru, městské části Arnultovice.

Před několika dny se ozval telefon paní farářky Mgr. Elišky Raymanové se sdělením, že sledují události v naší obci ze zpráv města Nový Bor a že nám chtějí také pomoci. Prostřednictvím benefičního koncertu uspořádali sbírku, kde vybrali 3000 korun, které nám pošlou.

Co k tomu dodat? V příloze ještě přišel dopis, v jehož závěru nám paní farářka přeje hodně sil a Boží požehnání při obnově naší obce. Po pravdě řečeno, takových milých dopisů s tímto koncem nám moc nechodí. Držím v ruce dopis od paní farářky a před očima mi běží příběh chudé vdovy, která před chrámem vhodila do pokladničky jeden malý peníz.

Tak málo. Možná dala vše, co měla, a se sklopenou hlavou zmizela v davu. Ostatní dali mnohem více a byli hodně vidět. Mistr a učitel Ježíš ji označil za největšího sponzora chrámu.

V čem záleží velikost daru? V jeho výši nebo v tom požehnání?

Vždy každému říkám: „I pouhá dvacetikoruna darovaná s upřímností tomu nejmenšímu přinese tisíckrát větší užitek než velkolepé dary panu ministrovi.“

O obdržených prostředcích z Nového Boru seznámím zastupitelstvo naší obce i všechny naše občany. Chtěl bych je, tak jak bylo přáno, přidat na hromádku na novou evakuační silnici pro postižené. Při povodni velká voda uzavře přístup do ulice Pod Javorem. Obyvatelé se dostanou do pastí, nemají kudy utéci než na lodičkách, gumových člunech, a dokonce kanoích. Tato evakuace je docela náročná, zejména při stěhování nábytku a vybavení domů. Sbíráme prostředky na opravu evakuační cesty, která by umožnila opuštění domů druhou stranou po suchu.

Chtěl bych poděkovat nejen paní farářce, ale všem, kteří před „chrámem, před koncertem houslistky Mgr. Jany Herajnové v Novém Boru“, vhodili pro nás do kasičky svou dvacetikorunu. Patří mezi naše největší sponzory.

S úctou Miroslav Kvintus, starosta obce Dobříň

Rozmnožení chleba a ryb. Mozaika z chrámu Spasitele v Choře v Istanbulu, 14. století

OBNOVENÁ CČSH V BRATISLAVE MÁ 25 ROKOV

Tak, ako všetko veľmi citlivo prijímame v našej milej malej NO, buď s veľkou radosťou a nadšením, alebo so smútkom na duši, dnes budem písať len o našich spoločných veselostiach. Tento kalendárny rok je pre nás veľmi významný. Oslavami si pripomíname 25. výročie obnovenia našej cirkvi na Slovensku. Hovoríme o Dni, keď bol pred dvadsiatimi piatimi rokmi náš brat biskup ThDr. Jan Hradil vymenovaný a poverený Ústrednou radou CČSH obnoviť všetko to, čo zničila predvojnová politická situácia na Slovensku.

Čakala ho úporná, vysoko zodpovedaná práca. Po tom, čo v rokoch prvej Československej republiky naša cirkev na Slovensku žila čulým kresťanským životom, neostalo ani stopy... Nejde len o cirkevný majetok hnuťelný alebo nehnuteľný, teda o finančné záležitosti, ale najmä o majetok duchovný. Príslušníci našej cirkvi ostali po II. svetovej vojne na území Slovenska nábožensky osirotení. Síce väčšina našich bratov českej národnosti musela Slovenský štát opustiť, ale tí, ktorí tu ostali, a aj mnohí, ktorí sa po obnovení Československa na Slovensko vrátili, svoju cirkev už nenašli a museli sa prispôbiť cirkevným podmienkam, ktoré im u nás ponúkali oficiálne fungujúcej cirkvi na Slovensku. Náš brat biskup po príchode na svoje nové pôsobisko tu nenašiel z kedysi bohatých knižníc NO ani jednu knihu. Vôbec sa mu nepodarilo dopátrať k nijakej pamiatke, k nijakému historickému artefaktu napriek tomu, že na Slovensku existovali pred vojnou farnosti, kostoly, kultúrne ustanovizne a iné cirkevné majetky. Čiastočne pomohla až reštitúcia, a to len vďaka prezieravosti a vytrvalosti v jej vyriešení do úspešného konca bratom biskupom. Po prepotrebných a historicky cenných pomôckach nevyhnutných pre započatie činnosti kazateľa Božieho slova neostalo nič. Ale brat biskup ThDr. Jan Hradil sa nevzdal. Tak ako aj teraz po 25 rokoch, nebojí sa nijakej náročnej práce. Či už ide o robotu fyzickú alebo duševnú, na konci každej svojej činnosti žne úspech. Za to všetko mu patrí náš obdiv a vďaka. Čo bolo jeho prvým krokom po vymenovaní a po príchode do Bratislavy?

Priniesol nám do náboženskej obce našej cirkve Kralickú bibliu a Labyrint sveta. Konal tak ako dávno, dávno pred ním v podobnej situácii J. A. Komenského. Keď odchádzal do exilu, povedal: „Nebierem so sebou nič, len Kralickú bibliu a Labyrint sveta.“ Aj keď významný historik František Palacký poznal iba časť rozsiahleho diela Jána Amosa Komenského, nazval ho „najpamätnejším mužom všetkých čias a národov“. Dovolím si tvrdiť, že tu ide o určitú podobu. Lenže my, cirkevníci CČSH na Slovensku, nepoznáme len časť diela, diela odbornostne veľmi rôznorodého, ktorého autorom je náš kazateľ Božieho slova, biskup slovenský, ThDr. Jan Hradil.

My poznáme celé jeho doterajšie dielo. Aj jeho detstvo, rodičovské zázemie, štúdiá, vzdelanú manželku, úspešné deti, pôsobenie nielen v postavení biskupa našej cirkvi, ale aj výsledky jeho misie vo funkcii starostu mesta Újezd u Brna, ktoré podobne prekvitá ako aj naša cirkev na Slovensku i vo Viedni. Pomáha ľuďom naprávať nedostatky, keď sa kdekolvek a kedykoľvek s nimi stretne, má bohatú publikačnú činnosť, učí, vychováva a pomáha bez rozdielu sociálneho postavenia komukoľvek, obohacuje naše nedelňé zážitky na službách Božích tematicky a obsažne mimoriadne zaujímavými kázňami, ktoré svedčia o ľudskej vzdelanosti a čistote nielen spoločenského života.

To prameni z jeho ozajstného hlbokého záujmu o človeka. A tieto vlastnosti spoznáваме a cítime na každom jeho kroku. Preto teraz s presvedčením vyslovujeme poďakovanie za to, že nám Ústredná rada

poslala na Slovensko človeka mimoriadnych vlastností, prospešného nielen pre našu cirkev, ale aj pre Slovensko.

Tento článok mal mať pôvodne aj podtitulok „Dospievanie“, pretože naša cirkev naďalej speje do ďalších etáp svojho vývoja na Slovensku. Veľmi bude tomu nápomocné dokončenie definitívneho sídla NO na Jozefskej ulici, za čo sa vŕucne modlíme a prosíme o Božiu pomoc. Veľa cirkevníkov sa tvorivo zúčastňuje na jeho výstavbe. Hoci to nejde takým tempom, ako by sme chceli, aj stavba svedčí o neúnavnej práci a snažení a dotvára obraz 25ročného úsilia nás všetkých. Za 25 rokov sa naša cirkev pod dirigentskou paličkou brata biskupa pozoruhodne rozrástla. Máme svadby, krstenia, prvé sväté prijímania, birmovky a ďalšie aktivity. Taktu prispievame kresťanskou výchovou k dopĺňaniu obyvateľov našej planéty našimi múdrymi pokračovateľmi.

29. júla oslávil svoje požehnané 92. narodeniny brat Ing. Miroslav Vítáček. Ešte raz ďakujeme za jeho pomoc a rady ako fundovaného stavebného odborníka, zúčastňujúceho sa na všetkých odborných pracovných výkonoch pri stavbe nášho chrámu. Želáme veľa zdravia a Božieho požehnania do ďalších dní života po boku manželky Vierky. Významné výročie cirkvi sme si pripomenuli aj kultúrno-turistickým podujatím, návštevou významných historických objektov v ČR. Navštívili sme architektonické dedičstvo Boskovicka, šľachtické, náboženské a ľudové stavby.

Hedviga Kramárová

Husitské slunce v ohrození

Po červnových povodních a následném extrémním, horkém a suchém období jsme na počátku srpna zažili několik skutečně prudkých bouřek, provázených poryvy větru, které na mnoha místech způsobily vážná poškození, především na stavebních. Tyto živly zasáhly i budovu naší církve v pražských Dejvicích, která je sídlem zdejší náboženské obce a zároveň úřadu ústřední rady. Přes

chráněný prostor uvnitř bloku domů bylo na zahradě vyvráceno několik stromů; větrná smršť poškodila na několika místech střešní krytinu, anténu firmy AAA a především paprsky krásného zlateného husitského slunce, které je nejvyšším bodem krásné budovy z poloviny 20. let minulého století. Poškození si vyžádalo rychlou opravu: vzhledem k výšce objektu šlo o zásah horolezců...

Ano genetice?

„Hle, dal jsem vám na celé zemi každou bylinu nesoucí semena i každý strom, na němž rostou plody se semeny. To budete mít za pokrm...“ (Gn 29,31)

Těmito slovy se obrací Hospodin v biblické knize Genesis na člověka, jehož právě stvořil, a jeho řeč je uzavřena slovy „Bůh viděl, že všechno, co učinil, bylo dobré“.

Hospodin však člověka stvořil také jako myslící bytost, která se nespokojila vždy s tím, co měla k dispozici – přestože to bylo dobré. Nebyl by to totiž člověk, kdyby nechtěl dobré nahradit ještě lepším. Naopak, víme, že tak jako v mnoha jiných oblastech, směřující stále výš a výš, dál a dál, i v oboru zemědělském se člověk od pradávna snažil zušlechtit divoce rostoucí rostliny a rovněž divoká zvířata na druhy, které by mu přinášely větší užitek. A tak začal křížit a šlechtit... brambory, fazole, kukuřici... Konzumujeme-li dnes brambory a produkty z pšenice či kukuřice, je zřejmé, že se jedná o vyšlechtěné druhy, které bychom ve volné přírodě v této podobě těžko našli. Je také pravdou, že moderní genetické metody dnes umějí provést změny vlastností laboratorně chovaných živočichů a pěstovaných rostlin v době o mnoho kratší, než byla nutná pro šlechtitelské pokusy minulých století, nemluvě o tisících let evoluce přírodních mutací.

Častými plodinami, na které se v posledních desetiletích soustředí výzkumy spojené s genetickou modifikací, jsou sója, kukuřice a bavlník. Díky úpravě genové struktury odolávají působení škůdců, není nutné je ošetřovat tunami chemických látek; farmáři ušetří na pohonných hmotách a nezatěžují půdu těžkou technikou.

Jistě, teprve daleká budoucnost plně odhalí, jak bezpečná (chce se říct nebezpečná, Bůh ví proč) je konzumace a užívání zmíněných produktů. V každém případě je zajímavé, že k vědcům, kteří je prosazují, se přidali také badatelé z vatikánských univerzit v čele se švýcarským profesorem Ingo Potrykem, jenž je členem Papežské akademie věd a jedním z tvůrců „zlaté rýže“, jejíž zrna jsou obohacena provitaminem A. Tato rýže tak může představovat lék na nedostatek vitamínu A, který je nezbytný pro zajištění funkce imunitního systému. Dokument vystupující proti zákonu zakazujícímu dovoz geneticky upravených komodit podepsala i řada dalších vědců Vatikánu, kteří tak dali najevo své přesvědčení o možnosti řešení chudoby právě skrze alternativní metody šlechtění kulturních plodin. Také naši vědci nezástávají v této oblasti pozadu a vydali v době našeho předsednictví v EU tzv. Bílou knihu, kde uvádějí důvody pro zavedení zmíněných metod v Evropě.

Ano, z historie víme, že člověk je schopen zneužít jakýkoli pokrok či vynález ke své zhoubě... Dovedu si rovněž představit, jak někdo namítá, že se člověk staví do role Boha, že si osvojuje při vytváření nových druhů pozici Stvořitele. Nicméně, jak bylo naznačeno na začátku, Bůh obdařil člověka schopností myslet, a tak se můžeme ptát, zdali právě tato cesta není v souladu s Boží vůlí.

Dnešní biologie říká, že šlechtění formou genového inženýrství je pro člověka i přírodu bezpečnější než šlechtění založené na náhodných mutacích, u nichž se dá těžko zjistit, co se v rostlině přesně odehrálo.

A tak je třeba zvážit, zdali není lépe – pokud je to opravdu pro lidský prospěch – využít modernějších, i když na první pohled riskantních metod, než nechat průmyslové giganty vyrábět pesticidy a herbicidy s prokázanými škodlivými vlivy na lidský organismus... Klára Břeňová

Z kazatelského plánu

XIV. neděle po svatém Duchu

Jak dobré je vzdávat Hospodinu chválu, tvému jménu, Nejvyšší, pět žalmy, hlásat zána tvoje milosrdenství a v noci tvou věrnost.

ŽALM 92,2–3

První čtení: Izajáš 58,9b–14

Tužby pro dobu po Duchu svatém (IV):

2. Abychom v našich srdcích sobectvím a pýchou oheň Kristovy lásky nezhasali, modleme se k Hospodinu.
3. Abychom se pokornou a oddanou službou Bohu a bližním stali bohatými ve víře, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku Hospodine, ve své milosti ustavičně ochraňuj svou církev, odvracej od nás všechno škodlivé a přiváděj nás ke všemu, co je spasitelné a tobě milé! Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: Židům 12,18–29

Evangelium: Lukáš 13,10–17

Verše k obětování: Žalm 46,8–9

Verše k požehnání (varianta I): Marek 2,27–28

Verš k požehnání (varianta II): Jan 14,6

Modlitba k požehnání:

Panovníku Hospodine, ukaž na nás uzdravující moc své lásky a veď nás, abychom posvěceni tvým slovem a svátostmi tobě sloužili ve všem, co děláme! Ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 69, 87, 120, 181, 290, 300, 301, 308, 310

STRAVOVÁNÍ PODLE BIBLE JAKO ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL

Pět bochníků chleba, dvě ryby a pohár červeného vína. Tak by mohl vypadat jídelníček Američanů, kdyby se ujala dieta vycházející z jídelníčku Ježíše Krista. Floridský lékař Don Colbert po podrobném studiu Bible dospěl k názoru, že to, co jedl Ježíš, je nejlepší způsob, jak zůstat fit, štíhlý a zdravý.

V knize *Co by jedl Ježíš* zkoumá některé stravovací návyky ze Starého zákona a jídla, o nichž se hovoří v Bibli.

„Zdraví Američanů se zhoršuje a je to také kvůli špatnému výběru potravin. Nastala epidemie obezity. Lidé jedí, když jsou stresovaní, jedí v rychlosti a jedí hodně,“ říká doktor Colbert. Hodně lidí ale podle něho vůbec nemá chuť změnit svůj jídelníček. Místo toho si jen přibírají léky na nemoci, které propukají kvůli obezitě. Vzhledem k tomu, že hodně tlustých Američanů jsou věřící křesťané, Colbert doufá, že poslechnou alespoň Krista, když ignorují rady svých lékařů.

Co tedy Ježíš jedl? Je známo, že jedl především přírodní potraviny v jejich přirozené podobě, měl rád zeleninu, ovoce, fazole, čočku, ořechy, pšeničný chléb, olivový olej, pil hodně vody

a také červené víno. A maso prý jedl jen při zvláštních příležitostech, možná jen jednou měsíčně, uvádí doktor Colbert.

Tento výběr potravin a většina receptů v souběžně vydané kuchařce budou blízké všem, kdo jsou zvyklí na středomořskou stravu. Ta se za 2000 let změnila jen málo. Většina dietologů uznává prospěšnost malých porcí ryby nebo masa se salátem, syrové nebo mírně vařené zeleniny, olivového oleje, chleba a ovoce i menší dávky lehkého vína.

„Vím, že Ježíš a všichni v biblických dobách pili víno k jídlu. Je to hodnota součást té nejzdravější diety, kterou kdy člověk vymyslel,“ říká doktor Colbert. Jsou ale i jiné teorie, podle kterých Kristus nepil právě víno, ale čerstvou šťávu z vinných hroznů, tedy vinný mošt či džus.

„Ačkoli mnoho křesťanů zná dobře Bibli, tuto dietu zřejmě neznají. Nemají ani představu o tom, jak jíst. Házejí si jídlo do úst, nechají se zlákat rychlým občerstvením, jedí sami u televize. Ježíš si poklidně sedl, pomalu jedl a pil a těšil se ze společnosti svých druhů,“ uvádí Colbert. „Náš životní styl je špatný. Je tady

epidemie srdečních chorob a rakoviny, a to je něco, o čem se můžeme skutečně hodně poučit z Bible.“

Odborníci ještě připomínají, že při výběru jídla je dobré přihlídnout k tomu, které potraviny člověka uspávají a které dodají tělu energii. Hodně energie v sobě skrývají celozrnné potraviny, které jsou nejlepší formou uhlohydrátů. Vyrovnaná kombinace uhlohydrátů, proteinů a tuků, které tělo přijímá v pravidelných intervalech, udrží energii na vysoké úrovni.

Na druhé straně nedostatečné pití způsobí, že se budete cítit unavení, a tučná jídla vedou k tomu, že se cítíte líní.

Cukroví, bombony, slazená sodovka a ovocné nápoje vás připraví o energii, protože tato jídla jsou zatížena jednoduchými cukry. Ty způsobují rychlý nárůst energie, ale potom její úroveň rychle klesne. Stejný účinek má i kofein. Naše tělo zrychluje metabolismus vždy, když jíme. Podpořit ho lze tím, že budeme jíst každé tři nebo čtyři hodiny.

Doporučení na závěr: Jezte co nejvíce přirozené potraviny a snažte se vyhnout co nejvíce rafinovaným produktům. **Zdroj: aktuálně.cz**

Nad Písmem

ZÁZRAK NEDĚLNÍ

Uzdravování a sabatu brali představitelé soudobého židovského náboženství jako rouhání, alespoň pokud můžeme soudit podle evangelií. Proč? Klasický biblický výklad mluví o sobotě jako o dni Hospodinova odpočinku. Když žid dodržuje sváteční předpisy, napodobuje tím Boha. Ale nejen to, udržuje tím zároveň sociální řád Izraele, obnovuje ten den vztahy, protože lidé na sebe mají čas – nesmějí-li nikam jít a nic dělat, tedy si povídají, a nejlépe s Tórou v ruce. Křesťanské dějiny pak transformovaly tento svátek a volný den do neděle, jako památku Ježíšova vzkříšení. Měli bychom se nad smyslem neděle jako prvku sociální integrity a duchovní obnovy zamyslet právě dnes, kdy supermarkety jsou otevřeny i v neděli, mnoho firem nutí lidi pracovat a z neděle se stává příležitost k celodennímu brouzdání po obchodech. A to židé spílali Ježíšovi, že ničí odvěké pořádky, na kterých stojí společenství Izraele – uzdravování! Co by asi farizeové řekli dnes, kdy sedmý den ignorujeme úplně? Ale Ježíš sociální pořádek Izraele nerušil tím, že uzdravuje v sobotu: on jej tím naplňuje, jakoby říkal: přesně toto se má dít ve sváteční den – i vy můžete uzdravovat a dělat ještě větší činy než já – totiž duchovní činy. Právě pro ně je sobota stvořena. Ve svátek se mají dít zázraky. Jen my to neumíme, protože pro nás den odpočinku nemá tak posvátný význam. Někteří spíše využívají neděle k tomu, aby vyspávali kocovinu ze sobotního večera. A ruku na srdce, kolik z nás věřících bere nedělní bohoslužby jako zvyk, kolik kněží jako práci, rutinu nebo zkažený víkend, protože nemohou nikam odjet? Kolik z nás nechodí na bohoslužby

L 13,10–17

dá odvahy? Duch Kristův, projevený v církvi ve vzájemném tišení bolesti, a nejen v sobotu.

A ještě jedno poučení ze sporu o sobotu, totiž že soucit je nad Zákon. Pokud mám možnost udělat něco dobrého, mám to udělat hned a neohlížet se na společenské konvence. Znakem Božího království v člověku je také odvaha a pohotovost v jednání. Výsledkem takového postoje je záchrana lidských bytostí. Jedním z úplně civilních příkladů může být čin pracovníků povodí Berounky a hrázňové na vodní nádrži Hracholusky před letošními povodněmi. Navzdory protestům a urážkám místních obyvatel, chatařů a rybářů, snížili na základě dlouhodobé předpovědi počasi hladinu vodní nádrže o několik metrů. Zničili tím sice rybí populaci, zneškodnili rekreaci a přístup k vodě, ale po povodních si za to vysloužili poděkování a uznání celého města Plzně a mnoha okolních obcí, které se díky jejich prozíravosti vyhnuly povodni. Je třeba počítat s tím, že každý čin milosrdenství je dobrodružstvím s rizikem a je vždy terčem kritiky těch, kteří do rizika nejdou a vymlouvají se přítom na zákon či zvyklosti. Pravý křesťan je v tomto smyslu člověk, který je ochoten riskovat svou pověst pro blaho druhých. Přiznám se, sám mám v tom velké rezervy. **Tomáš Procházka**

**Hospodine,
kež se neuchylujeme k jednostranným výkladům,
abychom zahanbili druhé.
Naplněj údy své církve laskavostí
jednoho k druhému a Kristovou touhou
po pomoci a náklonnosti.
Nauč nás, Pane, zázrak nedělní:
vracet se domů
s mocí uzdravovat vztahy, rodiny a svět.
Amen.**

STO LET NEMOCNICE V LAMBARÉNÉ

V letošním roce uplynulo již sto let od založení nemocnice v Gabunském městě Lambaréné. Co vedlo jejího zakladatele Alberta Schweitzera (1875-1965) k odchodu do rovníkové Afriky? Když se roku 1905 odhodlal tehdy třicetiletý doktor filosofie a docent teologie štrasburské univerzity ke studiu medicíny, vyvolalo to u jeho přátel nejen překvapení, ale i nesouhlas a kritiku. V té době totiž měl Schweitzer za sebou už řadu odborných prací jak filosofických, tak teologických (např. o problematice večeře Páně, o mesiášství, o historičnosti postavy Ježíšovy, zabýval se postavou apoštola Pavla aj.). Mimo to byl známým evangelickým kazatelem, ale i odborníkem na stavbu varhan, obdivovaným hudebníkem a znalcem díla J. S. Bacha, o kterém napsal obsáhlou monografii. A nejen to, mnozí jej dodnes považují za excelentního a vůbec nejněvěřnějšího interpreta Bachových skladeb pro varhany, jaký kdy vůbec byl.

Začátkem roku 1913 dosáhl doktorátu na lékařské fakultě a na jaře tohoto roku se vydal se svou ženou, která mezitím absolvovala ošetřova-

vatelský kurs, k řece Ogooué v rovníkové Africe. Tuto oblast si Schweitzer vybral proto, že alsatští misionáři (Alsasko bylo jeho rodným krajem - narodil se ve vesnici Günsbachu ve Vogézách), kteří tam byli ve služ-

bách Pařížské evangelické misijní společnosti, mu řekli, že je tam velice zapotřebí lékaře, protože se v tomto kraji rozmohla spavá nemoc a jiné choroby. Tato misijní společnost mu uvolnila jeden ze svých domů a dala

k dispozici pozemek pro stavbu nemocnice s příslibem další pomoci. Prostředky si musel Schweitzer obstarat sám - věnoval mj. veškeré peníze z prodeje knihy o J. S. Bachovi, která vyšla ve třech jazycích, i celý výtěžek z varhanních koncertů.

Pomohli jeho přátelé z Alsaska, Francie, Německa a Švýcarska, a když odjížděl v roce 1913, měl zajištěny finance na stavbu a provoz nemocnice na dva roky (cca 30 000 franků). Stát na misie ve svých koloniích nedával žádné prostředky a tyto zřizovala a provozovala církve - jak římskokatolická, tak i evangelická. Významný podíl na financování nemocnice měli dárci, kteří financovali nákup léků, obvazového materiálu, potravin atd. Po příjezdu do Lambaréné v červenci 1913 začal se stavbou nemocnice, která byla dokončena v lednu 1914. Za Schweitzerem se sjížděli domorodci z širokého okolí. Získal obrovskou popularitu a uznání. Činnost nemocnice však značně narušila válka v Evropě. Drsné tropické klima snášel Schweitzer statečně, hůře pak již jeho manželka. První misie trvala celkem čtyři a půl roku, domů se vrátil na podzim

1917. Do Afriky Schweitzer odjíždí znovu v únoru 1924, tentokrát bez manželky, která z důvodu podlomeného zdraví zůstala doma. Při této druhé cestě se Schweitzer musel rozhodnout buď přemístit stávající nemocnici na mnohem větší prostranství, nebo ji vybudovat ve větších rozměrech - důvodem byla již zcela nedostatečná kapacita. Zvítězila druhá varianta a v letech 1925 - 1927 byla postavena nová nemocnice na vlastním pozemku. Hlavní rysy celkového vzhledu nemocnice

na tomto novém místě se uchovaly s výjimkou několika nových staveb dodnes. V roce 1951 tvořilo nemocnici již 45 budov s kapacitou 370 lůžek, kde pracovali tři lékaři, osm evropských ošetřovatelek a deset ošetřovatelek domorodých.

Při letošním stém výročí zahájení stavby první nemocnice v Lambaréné si současně připomínáme neobyčejně plodný život tohoto velikána, který v roce 1953 obdržel Nobelovu cenu míru, a skláníme se před jeho celoživotním dílem. **Pavel Hýbl**

PŘEMYSL PITTER A NAŠI „MLADŠÍ BRATŘI“

„Ochrana přírody a zvířat je úkol eminentně náboženský.“

Přemysl Pitter (teolog, humanista, ochránce zvířat a vegetarián, 1895 Praha - 1976 Curych) bohužel nepatří k našim nejznámějším osobnostem, v zahraničí jej mnohdy znají lépe. Přesto však jde o jednu z nejvýznamnějších postav naší historie (Pozn. red.: ČZ č. 18 článek o P. Pittrovi „Výšší režie nad Milíčovým domem“). Ještě méně se ví o tom, že byl velkým propagátorem práv zvířat a vegetariánství. Zčásti je to pochopitelné, neboť ve srovnání s jeho ostatní činností se jeho zájem o zvířata může zdát jen jako odklon od důležitějších témat. Jeho vegetariánství a vztah ke zvířatům nám však může ukázat, že lze život prožít tak, aby se jedinec nepodílel na zlu, ba dokonce, aby proti němu aktivně bojoval - a to nejen zlu vůči lidem, ale i ostatním živým tvorům. Inspirován Novým zákonem a pacifismem Petra Chelčického a Lva Nikolajeviče Tolstého realizoval svými činy zásadní životní postoj - ideu nenásilí. Pitter se stal vegetariánem (nebo vegetářem, jak se někdy říkalo) po návratu z první světové války. Kladný vztah ke zvířatům však měl Pitter již od malička. Těž diskuze o vegetariánství se vedly již dlouho v okruhu jeho přátel, jimž dílo vegetariána Tolstého bylo dobře známo. Podobně jako u Tolstého, etické důvody pro vegetariánství byly pro Pittera primární. Tolstoj kdysi provokativně napsal, že vegetariánství je základem humanismu; u Pittera vegetariánství tvořilo s humanismem kompaktní celek.

Pitter nebyl prvním vegetariánem u nás, vegetariánství v dnešním smyslu mělo v českých zemích v jeho době již téměř sedmdesátiletou tradici. Propagaci vegetariánství se zabývalo několik časopisů a vegetariánské restaurace byly otevřeny již

koncem 19. století. I kuchařské knihy pro vegetariánské stravování v Čechách vycházely poměrně často. Stát se vegetariánem bylo tehdy, stejně jako i dnes, považováno za určité podivinství, ale vegetarián-začátečník našel podporu v abstinentských či přírodoléčebných kruzích a časopisech. Za první republiky bylo v Praze dokonce více vegetariánských jídelen a restaurací než dnes. Podmínky pro vegetariány tedy ne-

byly nepříznivé, nicméně propagovat vegetariánství a abstinenci v národě známém svou oblibou masa vyžadovalo dost odvahy. Pitter přesto nezůstal jen u sebe a stal se nadšeným šířitelem myšlenek vegetariánství a ochrany zvířat.

Vegetariánství bylo důležitým tématem již v prvních ročnících časopisu Sbratření, který Pitter spoluvydával. V pozdějších číslech jsou pravidelnou součástí tohoto časopisu „Vegetářský koutek“, recepty na vegetariánská jídla a informace o zahraničních vegetariánech (mezi jinými Tolstoj, G. B. Shaw, Gándhí i antičtí filosofové). Pitter též orga-

nizuje zájezdy na světové vegetariánské kongresy, radí začínajícím vegetariánům a odpovídá na množství kritických dopisů na toto téma. V roce 1928 vydal spolu s MUDr. Ctiborem Bezděkem, významným lékařem a propagátorem vegetariánství, vysoce ceněnou knihu „Vegetarismus pro a proti“. Vědom si toho, že věřící lidé často přehlížejí kruté zacházení se zvířaty, Pitter řeší v jedné kapitole této knihy i eticko-ekologické otázky vztahu lidí ke zvířatům. Ochrana přírody a zvířat je dle Pittera „úkol eminentně náboženský“ - podle něho člověk má být zvířatům „starším bratrem“. Ve stejném roce Pitter vydává knížku „Ve jménu zvířete“, která je reportáží o jeho cestě do Velké Británie na světový kongres proti vivisekci a za práva zvířat. O rok později se účastní světového kongresu Mezinárodní vegetariánské unie, který se konal v Kamenickém Šenově; ve svém projevu Pitter zdůrazňuje význam přikázání „Nezabiješ“, které se podle něj „nevztahuje jen na člověka, ale na všechno živé tvorstvo“, a vyzdvihuje též nutnost získat pro myšlenky vegetariánství mladé lidi. Právě na tomto kongresu Pitter s ostatními československými vegetariány dává základ ke vzniku Československého vegetářského klubu, jehož předsedou se Pitter později stal. Klub pořádal přednášky, vydával knihy, letáky a kromě jiných materiálů vydal i Pitterovu brožuru „Vegetarismus a náboženství“. Pitterova angažovanost v klubu vyvolávala ovšem i zvýšený zájem policie o činnost vegetariánů (Pitter byl dříve v souvislosti s odmítáním vojenské služby ve vězení, jeho aktivity byly proto sledovány). Není tedy divu, že na oznámeních policejnímu prezidiu o konání vegetariánských srazů, které jsem našel v ar-

Z DOPISŮ NAŠICH ČTENÁŘŮ

Sestra Jaruška

Od ledna 2012 docházím jednou týdně na Oddělení sociálních lůžek do nemocnice sv. Anny v Lounech. Na začátku své služby v tomto zařízení jsem od sociální pracovnice dostala seznam lidí, kteří s mou návštěvou souhlasili. Na seznamu byly samé ženy, některé z nich členky husitské církve, jiné katolíčky, další bez vyznání. Během roku a půl se seznam obměnil, několik sester zemřelo, jiné do nemocnice nastoupily.

V současné době jsou v nemocnici sv. Anny „tři sestry“ z naší církve, z nichž dvě jsou rodné. Ačkoliv jsem obě dříve potkávala v kostele, teprve v nemocnici jsem zjistila, že patří k sobě. Další sestra „z církve“ je z obce Chraberce a její rodina patřila k zakladatelské generaci chožovské náboženské obce. Tato sestra Jaruška Tomanová oslavila 18. července devadesáté narozeniny.

„Bylo mi devadesát, tak co můžu ještě od života čekat?“ ptala se sestra Jaruška při mé poslední návštěvě, kdy jsme za ní přišly i se sestrou Konopáskovou, s níž se sestra Tomanová je sice ležící pacien-

tká, ale duševně je čilá, i když si stěžuje na vynechávající paměť. Dokáže živě vzpomínat na své mládí, na válku i na dobu, která přišla potom. Sestra Tomanová byla kdysi výborná studentka lounského gymnázia, ale rodinná situace ji přinutila studia zanechat. Musela se vrátit do rodné obce, aby tam jako nejstarší dcera pomáhala svým rodičům. Její tatínek byl totiž vážně nemocný. Školu už nikdy nedokončila a celý život pracovala v zemědělství.

Sestra Tomanová není navzdory ranám osudu zatrpklá, nestěžuje si, nikomu nic nevyčítá... Život měla vsutku těžký, v Boha přesto věřit nepřestala a na církev také nezapomněla. I když jsem se se sestrou Jaruškou dříve nesetkávala ani v době svého působení v náboženské obci Chožov, jsem ráda, že jsem ji potkala alespoň tady, v lounské nemocnici.

Co bychom vám, sestro, k té vaší „90“ popřáli? Snad, abyste, milá sestro, zůstala taková, jaká jste. Pán Ježíš o takových lidech říká: „Blaze těm, kdo mají čisté srdce, neboť oni uvidí Boha“ (Mt 5,8).

Helena Smolová

chivních materiálech, je Pitterovo jméno vždy několikrát červeně podtrženo a opatřeno vykřičníky, upozorňujícími na nutnost sledování té které aktivity. Úsměvně dnes je, že takto ostražitě postupovali policisté například i při Pitterově oznámení o konání vegetářského kuchařského kurzu. Rady, jak správně vařit čočku, byly zřejmě z jejich pohledu činností vysloveně protistátní. Pitter o vegetariánství neúnavně přednáší, a to i během 2. světové války,

kdy byla činnost Vegetářského klubu zastavena. Po válce Pitter opět upozorňuje na nutnost důslednosti, tedy nebýt jen nekuřákem a abstinentem, ale také vegetariánem. V propagaci vegetariánství pokračuje pak i v emigraci. V době jeho emigrace je v Československu vegetariánství již označeno za buržoazní přežitek a vysoká spotřeba masa je chápána coby známka vyspělosti země, z té doby také *Pokračování na str. 4*

PRÁZDNINOVÉ KALENDÁRIUM

(Tahák nejen pro žáky a studenty)

• **21. července 1773** - zrušil papež Kliment XIV. Tovaryšstvo Ježíšovo, známé jako **jezuitský řád**. V roce 1814 bylo obnoveno. Společnosti založil v roce 1534 Ignác z Loyoly, mystik a autor duchovních cvičení, který byl katolickou církví svatořečen. Jezuité se stali jedněmi z hlavních aktérů protireformace. Od počátku své existence se zaměřovali na oblast školství, vědy a umění a misionářskou činnost v zámoří. Z členů jezuitského řádu v českých zemích jmenujme B. Balbína, J. Dobrovského a nechvalně známého A. Koniáše.

• **17. srpna 1753** - V maďarských Ďarmotech se narodil jeden z největších českých učenců, slavista, národní buditel a jezuitský kněz **Josef Dobrovský**. Ve slavistice vytvořil mj. gramatická pravidla češtiny a církevní slovanštiny, první vědecké dějiny české literatury a německo-český slovník. Z méně známých děl

zmiňme jeho pojednání o klementinských hebrejských rukopisech a studie o starých hebrejských písmenech. V bibliotice se Dobrovský věnoval Pražskému zlomku evangelia sv. Marka, letos je zvlášť aktuální jeho studie o Cyrilu a Metoději. Církevním dějinám patřila jeho studie o kněžském celibátu v Čechách. Dobrovský se věnoval také kritickému zkoumání nejstarších českých legend a pozornost věnoval i dějinám husitství (Příspěvky k dějinám kalichu v Čechách, Dějiny Českých pikartů a adamitů), dějinám české Bible (O stáří českého překladu biblického) a domácím dějinám knižnictví. Aby toho nebylo málo, „modrý abbé“ využil svých pobytů na venkově a pokusil se postihnout číselné vztahy v rostlinných organismech v botanické studii Návrh soustavy rostlinné podle čísel a poměrů. Jeho kritikou, vědeckou metodu ilustruje výrok „Mým hlavním úmyslem je říkati bez ostychu

pravdu, pouhou, holou, nepřikrásle-nou pravdu.“ Dobrovskému se věnovala publikace vydaná naší církví „Z náboženského odkazu Josefa Dobrovského“ (Blahoslav 1954).

• **23. srpna 1851** - V Hronově se narodil spisovatel a dramatik **Alois Jirásek** (+ 1930 v Praze). Jirásek se po studiu na gymnáziu rozhodl mezi malířstvím, ke kterému měl velký talent, a historií. Nakonec si především z existenčních důvodů vybral studium na pražské filosofické fakultě. Jako středoškolský profesor vyučoval v Litomyšli. Později přesídlil do Prahy, kde vyučoval na gymnáziu, a v této době napsal většinu svých velkých románů, zasazených často do období husitství, protireformace a národního obrození. Z díla připomeňme mj.: *Mezi proudy*, *Bratrstvo*, *Husitský král*; dramatická trilogie *Jan Hus*, *Jan Žižka*, *Jan Roháč*; *Temno*, *Na dvoře vévodském*, *F. L. Věk*, *Skály a U nás*. **red**

ZPRÁVY

Smutná zpráva

Ve víře v život věčný oznamujeme, že **10. srpna byl ve věku nedožitých 99 let odvolán z času emeritní biskup bratr Karel Pudich**. Bratr Pudich sloužil v náboženských obcích v Brně-Králově Poli, Brně-Řečkovicih, Brně-Botanické, v Brně-Židenicích a v Brně II-Starém Brně. Rozloučení se konalo **16. srpna v Husově sboru v Brně-Botanická 1**. Zesnulého bratra biskupa jsme zde i v dalších náboženských obcích vzpomněli při nedělních bohoslužbách **18. srpna**.

Památce bratra Pudicha se budeme věnovat podrobně v příštím čísle. **red**

Generální synoda

Podle Ústavy ČČSH (čl. 58 odst. 2 a čl. 59) a Řádu duchovenské služby (§ 11, odst. 4 písm. c) je svolána generální synoda duchovních na **5. září od 10 hodin od Husova sboru ČČSH v Praze 10-Vršovicích**, Moskevská ul. č. 34 s programem: 1) Bohoslužba 2) Poděkování za přínos v rámci Cyrilometodějského

roku a Husovského trienaria 3) „Teologická kritéria volitelnosti do funkce patriarchy ve vyjádřeních naukového výboru“ – referát ThDr. Petra Šandery, předsedy NVV 4) Přestávka 5) Zpráva o průběhu volebního řízení na funkci patriarchy 6) Diskuse a návrhy 7) Usnesení a ukončení. Svolávací vyhláška byla zaslána duchovním, kazatelům a pastoračním asistentům. Prezence je od 8.30 hodin.

Tomáš Butta

Fresh Film Fest

Již po desáté se uskuteční Mezinárodní festival zaměřený na debutovou a studentskou filmovou tvorbu a to od 28. srpna do 1. září. Letos bude jeho hlavním tématem fanatismus – ve všech svých podobách. Na nezdravou obsesi se zaměřilo téměř 150 filmových projekcí. **red**

Ajurvédá pro každého

Zveme na přednášku o tradiční indické medicíně, kterou pořádá 29.

srpna od 18. 30 h společnost Maitrea v Týnské uličce 6 v Praze 1. Hovořit se bude o pilířích ajurvédy, na čem je založena, jak může být užitečná a co toho se dá aplikovat v našich středoevropských podmínkách. Každý účastník večera zjistí v připraveném testu, jaký typ podle ajurvédy zosobňuje. **red**

Koncerty u sv. Mikuláše

- **26. 8. - 14 hodin**
Benefiční koncert – zdarma
King Edward VI High School for Girls (UK)
- **26. 8. - 20 hodin**
Bach, Händel, Vivaldi, Mozart
Camerata Pragensis Orchestra, A. Bárta – varhany
- **27. 8. - 17 hodin**
Bach, Händel, Dvořák,
Mendelssohn-Bartholdy
J. Kalfus – varhany, Y. Škvárová – mezzosoprán
- **28. 8. - 17 hodin**
Pachelbel, Bach, Buxtehude,
Franck
J. Prokop – varhany, M. Laštovka – trubka
- **29. 8. - 17 hodin**
Händel, Beethoven, Mozart,
Corelli
J. Popelka – varhany, V. Frank – housle
- **30. 8. - 17 hodin**
Bach, Mozart, Franck, Caccini
Canto Corno e Organo, V. Trojanová – varhany, R. Kyrálová – mezzosoprán, T. Kyrál – lesní roh
- **30. 8. - 20 hodin**
Vivaldi, Mozart, Dvořák
Vivaldi Orchestra Praga, V. Návrat – barokní housle
- **31. 8. - 14 hodin**
Benefiční koncert – zdarma
(SRN), (Česká republika)
- **31. 8. - 17 hodin**
Vivaldi, Händel, Albinoni,
Pachelbel
B. Rabas – varhany, M. Kejmar – trubka a křídlovka
- **31. 8. - 20 hodin**
Vivaldi, Mozart, Dvořák
Vivaldi Orchestra Praga, V. Návrat – barokní housle

PŘEMYSL PITTER...

Pokračování ze str. 3

pochází většina dnešních předsudků vůči vegetariánství. K vegetariánství přivedl Pitter svým příkladem mnoho dalších lidí.

V časopise Sbratření je otištěn dopis řezníka, který se pod vlivem četby Tolstého a Pitterových článků stal vegetariánem! Rovněž instituce pro děti, které Pitter založil, Miličův dům i ozdravovna v Mýtě, byly vedeny vegetariánsky. Je nutné zmínit, že Pitter do vegetariánství nikoho nenutil, pouze je nabízel jako téma k zamyšlení. Každý k němu měl dojít postupně a sám, z vlastního poznání a vnitřních důvodů, nikoli být k vegetariánství donucen jako k nějaké askezi. Lidé kolem Pittera dosáhli mnoha úspěchů, ať už to bylo omezení krutých pokusů na zvířatech nebo vytvoření záchranné služby pro zvířata. Narodil od některých jiných ochránců zvířat se Pitter nevěnoval jen ochraně psů a koček, ale skutečně všech zvířat, a to i těch nejméně opomíjených, zvířat hospodářských.

Pitter si též všiml, že mnoho lidí činných v ochraně zvířat nejeví velký zájem o problémy lidí, a tak upozorňoval, že vztah k lidem i ke zvířatům musí jít ruku v ruce; pro jedno člověk nesmí přehlížet druhé. Píše také: „Nedovedu si představit, že by křesťan mohl jít nevšímavě nejen kolem trpícího člověka, ale i zvířete. Zvíře má právo na ochranu svého staršího bratra – člověka. Ochranou zvířete nenazývám mazlení se s nimi, nýbrž snahu vymoci jim svobodný život nebo slušné, laskavé zacházení.“

Pitter silně ovlivnil rozvoj vegetariánství i ochrany zvířat v Československu a je velká škoda, že minulý režim tuto tradici u nás přerušil. To, co Pitter kritizoval již před mnoha lety – velkochovy tzv. „živočišné výroby“ – přerostlo dnes do ještě větších a hrůznějších rozměrů. Miliony zvířat za celý svůj krátký život nikdy nespatří slunce, jsou držena bez možnosti pohybu a uspokojení svých základních potřeb, krmena nepřirozenými krmivými a končí na jatkách krutou smrtí. Pitter svými hlubokými důvody pro vegetariánství a osobním příkladem nutí k zamyšlení nad naším vztahem ke zvířatům.

Nechme na závěr promluvit Pittera k vegetariánství i širším souvislostem: „*Máte pravdu, vytýkáte-li nemožnost důsledného vegetarismu za dosavadních poměrů mravních a sociálních. Ale řekněte mi, v čem vůbec můžeme být do krajnosti důslední? A přece neustále se o to pokoušíme, celým životem usilujeme o přiblížení se k těm nejvyšším ideálům, jak nám je Kristus a jiní velcí učitelé lidstva vytýčili. V tomto neustálém přibližování se a být leckdy nedokonalým, ale přece jen toužebněm úsilím spočívá celý smysl, radost a krása našeho života. Nemohu-li učiniti všechno, mohu učiniti alespoň tolik, kolik právě mohu. A co mohu, to i musím.*“

Jan Šťastný

Zdraví z Boží lékárny

Milí čtenáři, když jsme obdrželi níže uvedený příspěvek bratra Pokorného, byli jsme poněkud rozpačití z jeho žádosti o otištění. Ale po zvážení čtivého a zajímavého obsahu – a v souladu s představou časopisu, který má přinášet nejen náročná teologická témata, ale i osvícení a „pohlazení“, jsme se rozhodli jej v několika dalších číslech časopisu otisknout a věříme, že vám udělá radost a snad i využijete v praxi některé rady našeho čtenáře – bylinkáře. Samozřejmě nesmíme zapomenout, že při komplikovanějších onemocněních je potřeba léčbu i použití „zelené lékárny“ konzultovat s lékařem.

Vážená redakce,

v současné době řešíme i v našem sboru potřebu oživit činnost v naší církvi a vítáme snahu vaší redakce učinit Český zápas přitažlivějším. Více ho přiblížit obyčejnému životu členů naší církve. Chtěl bych vám proto přispět několika málo články o bylinkách, kterým se řadu let věnuji. Zdroje článků jsem hledal jak v literatuře, tak i ve vlastní mnohaleté praxi. Třeba to bude například v období chřipky a při očistách těla naše bratry a sestry zajímat.

Mgr. Zdenek Pokorný,
bylinkář, člen sboru Olomouc-Hodolany

ANDĚLIKA LÉKAŘSKÁ

Tato majestátná bylina hrála důležitou roli v magii i medicíně po několik tisíc let. Prostí lidé ve středověku používali andělku jako ochranu před nemocemi i proti „uřknutí“. V 16.-17. století se šťáva z kořene používala jako součást tzv. „Karmelitánské vody“. V roce 1665 byla Evropa zasažena epidemií moru. Podle legendy navštívil jistého mnicha ve spánku anděl, který ukázal na andělku jako na účinný lék. Odtud také pramení její původní název *Andelica archangelica*.

V současné době se využívá kořene k povzbuzení sekrece žaludečních šťáv a zklidnění střev. Zvyšuje též tvorbu a vylučování žluče, při onemocnění dýchacích cest ulehčuje při vykašlávání. Její příbuzná andělka čínská se používá v gynekologii, při léčbě zánětlivých procesů artritidy a je jedním z nejlepších tonik krve. Obě celkově posilují organismus.

Před časem jsem prodělal gastritidu a lékaři mi zjistili bakterii vyvolávající žaludeční vřed. Pravidelné pití ve formě odvaru andělky spolu s léky způsobilo, že *Helicobacter* ve velice

Pokračování příště

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

UZDRAVENÍ V SOBOTU

Najděte pět rozdílů mezi oběma obrázky.

(Řešení z minulého čísla: Co je správné.)

Jana Krajčířiková

